VIIKONVAIHDE

IKIVIHREÄT

Ikimuistoinen häävalssi soi taas

Kauan katsoin
sinua syvälle silmiin.
Kauan katsoin
katsoin ja ajattelin.

Tuhannet hääparit pyörähtelevät tänäkin juhannuksena *Akselin ja Elinan häävalssin* tahdissa.

Suomalaisten suosikkihäävalssi sävellettiin alkujaan taustamusiikiksi vuonna 1968 valmistuneeseen **Edvin Laineen** elokuvaan Täällä Pohjantähden alla, joka perustui **Väinö Linnan** romaanitrilogiaan.

Elokuva keräsi yli miljoona katsojaa ja on siten Suomen kolmanneksi katsotuin kotimainen elokuva kautta aikojen.

Instrumentaaliksi alun perin tarkoitettu laulu soi elokuvassa sekä päähenkilöiden Akseli Koskelan ja Elina Kivivuoren hääkohtauksessa että elokuvan lopussa.

Sanat vasta myöhemmin

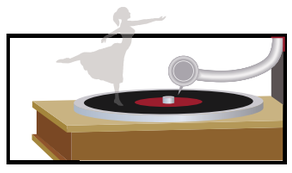

Kappaleen säveltäjä, kapellimestari **Heikki Aaltoila** (1934-92) teki kappaleeseen myöhemmin myös sanoituksen.

Laulettu versio kuultiin ensi kerran **Erkki Junkkarisen** tulkitsemana Täällä Pohjantähden alla –elokuvan jatko-osassa Akseli ja Elina vuodelta 1970.

Säveltäjänä ja kapellimestarina tunnettu Heikki Aaltoila sävelsi musiikin yhteensä 75 elokuvaan, esimerkiksi Niskavuori-sarjaan.

Useita tulkitsijoita

Akselin ja Elinan häävalssin lauloi levylle **Tapani Kansa** vuonna 1982. Sävelmä julkaistiin Kansan nostalgiahenkisellä albumilla Muuttuvat laulut. Instrumentaaliversion valssista ovat levyttäneet ainakin hanuristi **Jorma Juselius** ja trumpetisti **Jörgen Petersen**.

Raskaammalla otteella ikivihreään tarttui **Timo Rautiainen**, jonka tulkinta laulusta löytyy vuonna 2002 julkaistulta kokoelma-albumilta Takorautaa – Kauneimmat suomalaiset rakkauslaulut.

Levyn studiosovituksista olivat vastuussa muun muassa kitaratraituri **Marzi Nyman** ja **Lenni-Kalle Taipale**.

Kansa jakautui, laulu yhdisti

Puutteen, murheen,
yhteisen riemun jaamme,
Kunnes pois
häivymme unholaan.

Täällä Pohjantähden alla -elokuva kertoi Suomen historian raskaasta vaiheesta ennen ja jälkeen vuoden 1918 sisällissodan torpparien näkökulmasta.

Akselin ja Elinan häävalssin rakkauden sanoma on kuitenkin tavoittanut suomalaiset riippumatta heidän poliittisesta vakaumuksestaan.

Tästä kertoo esimerkiksi se, että kappale on kuultu monesti myös tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotolla. Valssi valittiin viidenneksi kauneimmaksi suomalaiseksi rakkauslauluksi Ilta-Sanomien äänestyksessä viime vuonna.

RIKU-MATTI AKKANEN

KANSAN SUUSTA

Ilmoja pitelee

Kun sanotaan, että ilmoja pitelee, niin kuka niitä pitelee?

Jumala ehkä? Ainakin silloin, kun on jumalanilma eli rajuilma tai ukkonen.

Vai kenties itse Ukko ylijumala? Ukonilmalla Ukko jylistelee vaunuillaan taivaissa, pui riihtä tai pitää lystiä naisjumalan kanssa. Ukko iskee vihassaan kirveellään niin että salamoita sinkoilee.

Vai sittenkin koira: Koiranilmalla kaikki pitelevät sisätiloissa sadetta – paitsi taloa vartioiva koira. Ehkä se siinä ohessa pitelee ilmoja.

Ilmaan voi heitellä tavaroita ja ideoita, mutta ilmassa roikkuva asia on keskeneräinen. Kun itsenäistyvä nuori saa ilmaa siipiensä alle, hänellä on kaiken järjen mukaan jalat ilmassa.

Sade puhdistaa ilmaa, sillä vesi vie mennessään ilman pienhiukkasia. Myös kunnon riidan sanotaan puhdistavan ilmaa.

Pahan ilman lintu tuo huonoa säätä tai huonoja uutisia. Pahan ilman linnuksi tulkitaan lintu, jota ei ihan joka viikko nähdä. Pohjoisten metsien lintu kuukkeli oli uppsalalaisen **Carl Linnén** mielestä infaustus, epäonnea tuova. Lapissa se on metsämiehen ystävä ja pyyntionnen tuoja.

Ihminen voi olla toiselle pelkkää ilmaa, vaikka ilmakehän ja ihmisen kemiallinen koostumus eroavat merkittävällä tavalla toisistaan. Ilmakehän typpipitoisuus on 78 %, ihmisen kolme.

Tyhjänpäiväisiä puhuva pieksää ilmaa. Lieneekin parasta lopettaa tämä juttu tähän.

TOPI LINJAMA

Keppihevoset kirmaavat esteradalla

Perinteiset keppihevoset innostavat lapsia ratsastusleikkeihin. Keppihevostallit täydentävät monen lapsen harrastusta oikeiden hevosten parissa.

KOKKOLA

Lapset kirmaavat esteradalla, hevosia kurkistelee aitojen yli kokkolalaisen omakotitalon pihamaalla. No keppihevosia ne ovat, mutta muuten touhu on täyttä totta.

Hanna Hirvinen, 11, johtaa yhdeksänvuotiaan sisarensa **Eevan** avustamana määrätietoisesti ratsastustalliaan, jossa hevosia on peräti 15. Entinen leikkimökki on muutettu talliksi pikku pilttuineen.

Tallin seinillä roikkuvat suitset ja itse virkatut riimut. Nurkassa on heinävarasto ja pienissä kannellisissa pöntöissä rehuseosta.

Hyllyltä ei puutu rohtojakaan: on suupielirasvaa, kaviorasvaa, matolääkettä ja jopa rauhoittavia. Ne kaikki on hankittu **Tiia** ja **Milla Rajalahden** hevosklinikalta naapurista. Lääkitystä tarvitsee ainakin kaviokuumetta poteva Salama.

Vauhtia esteillä

Äskettäin pihassa pidettiin esteratsastuskisat. Vauhdikkaaseen tapahtumaan osallistui 12 heppaa.

Hirvisen pihalla toimitaan kuten oikeissakin kisoissa. Hanna taitaa lähtöjen kuulutukset ja pitää tarkkaa kirjaa tuloksista. Kisojen aikana esterataa koristavat isompien kisojen malliin kukka-asetelmat.

Kesän mittaan kisataan vielä kahdesti, kesä- ja heinäkuussa. Näin on Hanna suunnitellut.

Luonteeltaan ja suorituskyvyltään keppihevoset poikkeavat Hanna Hirvisen mukaan paljonkin toisistaan.

”Esimerkiksi tämä Raita tässä on laiska, ei mitään kunnianhimoa, kunhan vain rata tulee kierretyksi”, hän esittelee yhtä omistaan.

”Jotkut taas menevät täysillä. Kaikki ratsastajat tietysti tahtovat voittaa.”

Eeva, Hanna ja hepat viettävät päivittäin kolmisen tuntia rataa kiertäen ja esteitä ylittäen. Näin harrastus tarjoaa muun ohessa raitista ilmaa ja liikuntaa.

Leiri syvensi harrastusta

Tyttöjen kepparihharrastus alkoi, kun äiti **Elina Hirvinen** lahjoitti heille toissa jouluna omatekoiset keppihevoset. Harrastusta syvensi osallistuminen keppihevosleirille viime kesänä.

Eipä äiti arvannut, miten monenlaisia asioita hänen lahjoistaan seuraisi. Hän ja isä **Marko Hirvinen** iloitsevat tietysti siitä, että keppihevoset saavat lapset liikkumaan ulkona.

”Hannan ikäinen, jo esimurrosikäinen tyttö ei enää leiki sisällä barbieilla. Keppihevosten parissa leikki säilyy, mutta samalla tytöt elävät tosissaan keppihevoselämää. He hankkivat valtavasti tietoa hevosista ja tallitouhusta.”

Elina Hirvinen on huomannut harrastuksen kehittävän myös suunnittelu- ja organisaatiokykyjä – olihan estekisojen järjestäminen iso ponnistus tytöille.

Useita talleja naapurissa

Naapurissa asuu joukko keppihevosista kiinnostuneita lapsia, joten harrastus ei rajoitu perhepiiriin.

”Tämmöinen on ihan helppo tehdä”, Hanna esittelee äitinsä tekemää keppihevosta. ”Villasukkaan kiinnitetään napit silmiksi, ommellaan suu, tehdään harja vaikka villalangasta ja sitten täytetään.”

Hanna ja Eeva tekevät parhaansa värvätäkseen joukkoon kuusivuotiaan pikkuveljensä Veikon. Veikko saa lasikuulan palkkioksi aina kun hän osallistuu ratsastustunnille.

Keppihevoslähtö raveissa

Kiinnostusta keppihevosiin ei mitenkään vähennä se, että tytöt puuhaavat myös oikeiden hevosten kanssa ratsastustallilla ja heppakerhossa. Äidin ja tytärten yhteinen harrastus on lännenratsastus Himangan Torvenkylällä.

Harrastukset täydentävät toisiaan.

Kiitos keppareiden, myös ravit ja ratsastus voivat kohdata. Esimerkiksi Halsuan Miljoonaravien päätteeksi nähdään keppihevoslähtö, jossa ravien ohjastajat kisaavat keppihevosilla.

Keppihevostalleja on Suomessa tuhatkunta. Harrastuksen suosio on kasvanut tasaisesti 2000-luvun alusta lähtien.

Suomen keppihevosyhdistys on koonnut sivuilleen harrastajia kiinnostavaa asiaa. Yhdistyksen mukaan harrastus edistää muun muassa luovuutta ja kädentaitoja.

LEENA NYGÅRD

Äidin joululahjaksi tekemästä keppihevosesta alkoi innostava harrastus.

Neea Kauppila ja Zikko ylittävät esteen upeasti Hirvisten pihaan rakennetulla esteradalla. Hanna ja Eeva Hirvinen tarkkailevat taka-alalla

Heppoja tehdään käsityökoulussa

Keppihevosia valmistui melkoinen lauma Keski-Pohjanmaan Taito-käsityökoulussa kuluneena lukuvuonna. Teemana olivat *Pelit ja leikit*.

Teema on innostanut käsityökoulua käyvät lapset, nuoret ja aikuiset värikkäisiin toteutuksiin, joista jokainen on koulun vetäjän **Päivi Tyhtilän** mukaan aina tekijänsä näköinen.

Keppihevosia on tehty erilaisista materiaaleista, kuten muotoilemalla paperista ja pinnoittamalla, tai ompelemalla kankaasta ja täyttämällä. Intiaanien hevosilla ei ole suitsia, ja niiden kepit hankitaan suoraan luonnosta.

Pehmohevoset, puuautot, hyrrät, hyppynarut, mollamaijat, intiaanien sadesoittimet, nilkkapallot ja tyynyt pääsevät koekäyttöön pian valmistuttuaan. Yhteistä lasten valmistamille leluille ja peleille on, että ne herättävät leikkimisen ja liikkumisen halun.

Omatekoiset lelut tuovat tervetullutta vastapainoa television, ipadin ja tietokoneen ääressä istumiselle.

Keski-Pohjanmaan Taito-käsityökoulut toimivat Kokkolassa, Kalajoella, Kannuksessa ja Sievissä. Niissä opiskelee yli 300 lasta ja aikuista.

LEENA NYGÅRD

Lapset ovat virkanneet pehmohevosia ja neuloneet ja kuvioineet hyppynaruja käsityökoulussa.

Osa estekisaan osallistuneista ratsastajista: vas. Elli-Ursula Hillilä, Neea Kauppila, Pinja Soini, Hanna Hirvinen, Emmi Tervanen, Oona Kauppila ja Eeva Hirvinen, edessä siskokset Milla ja Tiia Rajalahti.

» Tämmöinen on ihan helppo tehdä. Villasukkaan kiinnitetään napit silmiksi, ommellaan suu, tehdään harja vaikka villalangasta ja sitten täytetään.

HANNA HIRVINEN

» Esimurrosikäinen tyttö ei enää leiki sisällä barbieilla. Keppihevosten parissa leikki säilyy, mutta samalla tytöt elävät tosissaan keppihevoselämää.

ELINA HIRVINEN